

УДК: 378:687.016.5-051(043.5)

*Дяченко Алла,
канд. пед. наук,
викладач кафедри дизайну
Мистецького інституту художнього моделювання
та дизайну імені Сальвадора Далі*

**ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА
ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ РЕАЛІЗАЦІЇ МОДЕЛІ
ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-
ПЕДАГОГІВ СФЕРИ ШВЕЙНОГО ВИРОБНИЦТВА**

***Анотація.** У статті подано результати дослідно-експериментальної перевірки ефективності впровадження педагогічних умов реалізації моделі формування технологічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів сфери швейного виробництва. Дослідно-експериментальна робота передбачала виконання трьох етапів: перший етапу формувального експерименту передбачав вивчення сформованості у майбутніх педагогів-інженерів мотиваційної спрямованості на досягнення вищих рівнів – мотивів професійного досягнення, мотивів творчих досягнень (мотиваційно-ціннісний критерій сформованості технологічної компетентності); другий етап – діагностування рівня знань теоретичних основ технологій, методичних знань про процес виробничого навчання, розуміння базових техніко-технологічних понять, уявлень, способів здійснення виробничої діяльності, використовувався аналіз результатів семестрових контрольних робіт з дисциплін професійно-орієнтованого циклу та метод педагогічного тестування, спрямованих на вивчення сформованості у*

майбутніх педагогів-інженерів технологічної компетентності за показниками пізнавально-практичного критерію; третій етап – виявлення рівня сформованості технологічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів сфери швейного виробництва за рефлексивним критерієм, який визначався, виходячи з визначення рівня творчості, самоактуалізації та самооцінки. За допомогою методів математичної статистики доведена достовірність кількісних даних та правильність висунутих гіпотез. Зроблено висновок про ефективність застосування запропонованої моделі формування технологічної компетентності та доцільність її впровадження у процес професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів сфери швейного виробництва.

Ключові слова: професійна підготовка, інженер-педагог, технологічна компетентність, дослідно-експериментальна перевірка.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Необхідність формування нової генерації висококваліфікованих фахівців, здатних на високому рівні розв'язувати поставлені завдання, вимагає від вищої школи переосмислення мети та результатів освіти, оптимізації засобів та технологій організації навчального процесу, модернізації змісту освіти. Особлива увага у професійній підготовці майбутніх фахівців приділяється компетентністному підходу, спрямованому на розвиток професійної компетентності. Компетентнісна парадигма освіти є основою професійного навчання інженерів-педагогів, що дозволяє підкреслити практичний, діяльнісний аспект підготовки майбутніх фахівців. Особливо важливою в сучасних умовах суспільно-економічного розвитку країни стає підготовка інженерів-педагогів за профілем «Технологія виробів легкої

промисловості», що пояснюється дефіцитом компетентних фахівців нової формації в галузі швейного виробництва.

Аналіз досліджень і публікацій із проблеми, виокремлення невирішених її частин. Результати досліджень знайшли своє відображення у працях науковців: модернізації вищої освіти (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень, О. Глузман, О. Мещанінов, Н. Ничкало та ін.), розвитку вищої педагогічної освіти (С. Вітвицька, О. Булда, В. Луговий, Н. Ничкало, В. Сластьонін та ін.), дослідження методологія та історія педагогічної освіти в Україні та закордоном (О. Глузман, В. Луговий, В. Майборода, Л. Пуховська), проблеми формування компетентності майбутніх фахівців (В. Берека, Н. Бідюк, С. Гончаренко, А. Грітченко, Н. Кузьміна, О. Рогульська, М. Скварок, Л. Сушенцева та ін.). У контексті наукового пошуку становлять інтерес результати досліджень учених, які розглядали проблеми формування проєктувальної компетентності в майбутніх інженерів-педагогів, зокрема Ю. Белової, С. Ігнатенка, С. Нечіпора, В. Петрука, А. Щуканової та ін.

Мета статті: експериментально довести ефективність запропонованих педагогічних умов реалізації моделі формування технологічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів сфери швейного виробництва.

Виклад основного матеріалу. Проведення дослідно-експериментальної роботи передбачало таку її організацію:

1) розроблення програми дослідно-експериментальної роботи з формування технологічної компетентності майбутніх фахівців у сфері швейного виробництва у вищих навчальних закладах України, які готують інженерів-педагогів;

2) визначення мети і завдань експериментального дослідження;

3) поетапне проведення експериментального дослідження;

4) визначення рівнів сформованості технологічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів;

5) аналіз одержаних результатів.

На етапі формувального експерименту проаналізовано й систематизовано результати дослідно-експериментальної роботи, сформульовано висновки дослідження; розроблено практичні рекомендації, визначено перспективи вивчення досліджуваної проблеми. Методи даного етапу дослідження: якісний та кількісний аналіз результатів, синтез, систематизація, математичні та статистичні методи обробки результатів педагогічного експерименту, узагальнення теоретичних висновків.

Формувальний етап експериментальної роботи полягав у апробації моделі формування технологічної компетентності майбутніх інженер-педагогів сфери швейного виробництва, виокремлених педагогічних умов реалізації моделі та виявленні в результаті реалізації у навчально-виховному процесі підготовки інженер-педагогів сформованості їхньої технологічної компетентності, зокрема її компонентів (КТ – когнітивно-творчого, МЦ – мотиваційно-ціннісного, ДП – діяльнісно-практичного та Р – рефлексивного).

Незалежними змінними формувального експерименту нашого дослідження є:

1) професійна підготовка майбутніх магістрів, що включає аспекти: навчання, виховання, самостійну навчально-пізнавальну та практичну діяльності;

2) модель формування технологічної компетентності майбутнього інженер-педагога сфери швейного виробництва, яка включає блоки: цільовий (уточнює цілі та результат професійної підготовки); методологічний

(визначає стратегію професійної підготовки майбутнього інженера-педагога щодо формування в них технологічної компетентності); змістово-процесуальний (розкриває структуру професійної підготовки, методи, форми та засоби; передбачає педагогічні умови професійної підготовки майбутнього інженера-педагога щодо формування в нього технологічної компетентності) та результативний блоки (визначає критерії, показники та рівні сформованості технологічної компетентності, визначає засоби і способи діагностування сформованості технологічної компетентності).

Залежними змінними є: 1) рівні сформованості компонентів технологічної компетентності майбутнього інженера-педагога сфери швейного виробництва (високий, середній і низький);

2) критерії (мотиваційно-ціннісний, пізнавально-практичний та рефлексивний);

3) складові компетентності (мотиви, ціннісні орієнтації, знання теоретичних основ технології, рівень творчості), які залежать від рівнів сформованості кожного з компонентів технологічної компетентності.

Мета формувального експерименту дослідної роботи полягала в дослідженні сформованості технологічної компетентності майбутнього інженера-педагога сфери швейного виробництва через упровадження моделі формування технологічної компетентності та комплексу педагогічних умов у навчально-виховний процес вищого навчального закладу, що здійснює підготовку інженер-педагога сфери швейного виробництва.

Для проведення формувального експерименту висунуто робочу гіпотезу, яка полягала в тому, що рівні сформованості технологічної компетентності майбутніх інженер-педагогів залежать від оновлення змісту професійної підготовки та упровадження у навчально-

виховних процес засобів декоративно-ужиткового мистецтва, за яких отримані знання, вміння та особистісні якості майбутнього фахівця перетворюються у технологічну компетентність.

Організація роботи студентів експериментальної групи формувального експерименту полягала в поєднанні традиційної та запропонованої експериментальної методики організації навчально-виховного процесу.

Для ефективної оцінки сформованості критеріїв технологічної компетентності майбутніх інженер-педагогів сфери швейного виробництва застосували шкалу, яку розробили на констатувальному етапі експерименту. Застосування цієї методики вивчення рівнів сформованості критеріїв технологічної компетентності майбутніх інженер-педагогів на формувальному етапі дослідження дає змогу науково-коректно порівняти дані, здобуті на різних етапах.

Відповідно до програми дослідження по закінченню навчання студентами був проведений підсумковий етап оцінки сформованості критеріїв технологічної компетентності майбутніх інженер-педагогів. За розробленою методикою здійснили обрахунки розподілу узагальнених рівнів сформованості технологічної компетентності в майбутніх інженер-педагогів сфери швейного виробництва після упровадження розробленої моделі в навчально-виховний процес університетів за кожним критерієм окремо (МЦ – мотиваційно-ціннісний, ПП – пізнавально-практичний та Р – рефлексивним).

Так, у процесі першого етапу формувального експерименту проводився проміжний контроль на вивчення сформованості у майбутніх педагогів-інженерів мотиваційної спрямованості на досягнення

вищих рівнів – мотивів професійного досягнення, мотивів творчих досягнень (мотиваційно-ціннісний критерій сформованості технологічної компетентності), проводилося за допомогою методики К. Земфір у модифікації А. Реана, заснованої на виявленні внутрішньої і зовнішньої мотивації професійної діяльності та методики «Ціннісні орієнтації» М. Рокича. Для виявлення рівнів особистісного інтересу (мотивації) студентів до освоєння знань з національної культури та декоративно-ужиткового мистецтва використано опитування (автор Л. Кориницька)

Результати діагностування рівнів сформованості технологічної компетентності у студентів експериментальної та контрольної груп на формульованому етапі за мотиваційно-ціннісним критерієм занесені до таблиці 1.

Таблиця 1

**Розподіл респондентів КГ і ЕГ
за рівнями сформованості технологічної
компетентності майбутніх інженерів-педагогів
(за мотиваційно-ціннісним критерієм)**

Рівні Групи	Високий		Середній		Низький	
	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%
КГ (256 осіб)	65	25,4	89	34,8	102	39,8
ЕГ (262 особи)	88	33,6	135	51,5	39	14,9

Графічне зображення дозволяє наочно представити закономірності статистичного закону розподілу рівнів сформованості технологічної компетентності в майбутніх інженер-педагогів сфери швейного виробництва мотиваційно-ціннісним критерієм (рис. 1).

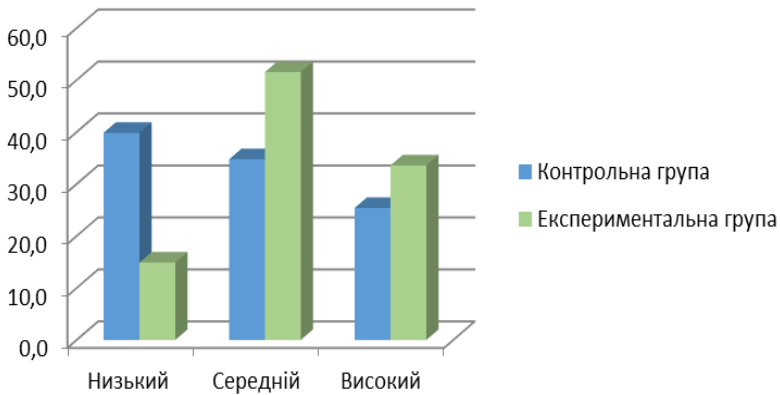

Рис. 1. Діаграма сформованості мотиваційно-ціннісного критерію технологічної компетентності майбутніх інженер-педагогів сфери швейного виробництва на формувальному етапі

Для того, щоб виявити настільки студенти, майбутні інженер-педагоги засвоїли знання з теоретичних основ та наскільки оцінюють свої професійні уміння (показник пізнавально-практичного критерію), нами знову використано опитування.

На другому етапі формувального експерименту проводилося діагностування рівня знань теоретичних основ технологій відповідної галузі, методичних знань про процес виробничого навчання, розуміння базових техніко-технологічних понять, уявлень, способів здійснення виробничої діяльності використовувався аналіз результатів семестрових контрольних робіт з дисциплін професійно-орієнтованого циклу та метод педагогічного тестування, спрямованих на вивчення сформованості у майбутніх педагогів-інженерів технологічної компетентності за показниками пізнавально-практичного критерію, наприклад необхідно було пройти тестовий контроль за визначеними ознаками:

- технологічні знання та вміння;
- знання національної культури.

Результати було оброблено і узагальнено у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Розподіл респондентів КГ і ЕГ за рівнями сформованості технологічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів (за пізнавально-практичним критерієм)

Рівні Групи	Високий		Середній		Низький	
	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%
КГ (256 осіб)	59	23,0	97	37,9	100	39,1
ЕГ (262 особи)	83	31,7	128	48,9	51	19,5

Графічне зображення дозволяє наочно представити закономірності статистичного закону розподілу рівнів сформованості технологічної компетентності в майбутніх інженер-педагогів сфери швейного виробництва за пізнавально-практичним критерієм (рис. 2).

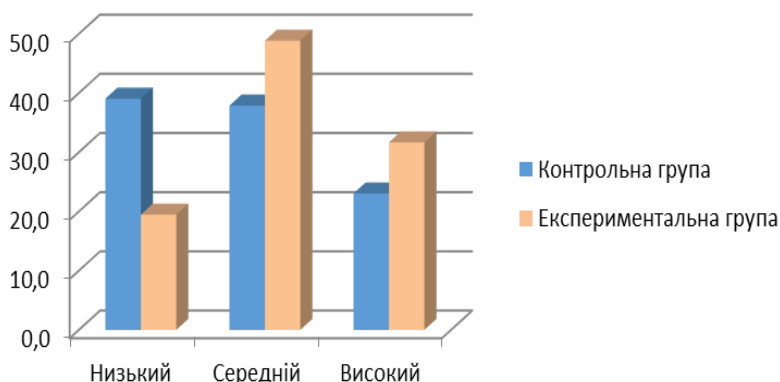

Рис. 2. Діаграма сформованості пізнавально-практичного критерію технологічної компетентності майбутніх інженер-педагогів сфери швейного виробництва на формульованому етапі

Для виявлення рівня сформованості технологічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів сфери швейного виробництва за рефлексивним критерієм визначали, виходячи з визначення рівня творчості, самоактуалізації та самооцінки. Так, наприклад рівень творчості визначався шляхом діагностування творчого потенціалу (Н. В. Кіршева, Н. В. Рябчикова), де необхідно було вибрати один із запропонованих варіантів відповідей. Рівень самоактуалізації за опитувальником А. Шострома. У тесті «Моя самооцінка» респондентам пропонувалося заповнити опитувальник, що містить 32 судження, з приводу яких можливі п'ять варіантів відповідей.

Результати сформованості технологічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів за рефлексивним критерієм ми представили у таблиці 3.

Таблиця 3

Розподіл респондентів КГ і ЕГ за рівнями сформованості технологічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів (за рефлексивним критерієм)

Рівні Групи	Високий		Середній		Низький	
	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%
КГ (256 осіб)	60	23,4	88	34,4	108	42,2
ЕГ (262 особи)	91	34,7	126	48,1	45	17,2

Графічне зображення дозволяє наочно представити закономірності статистичного закону розподілу рівнів сформованості технологічної компетентності в майбутніх інженер-педагогів сфери швейного виробництва за рефлексивним критерієм (рис. 3).

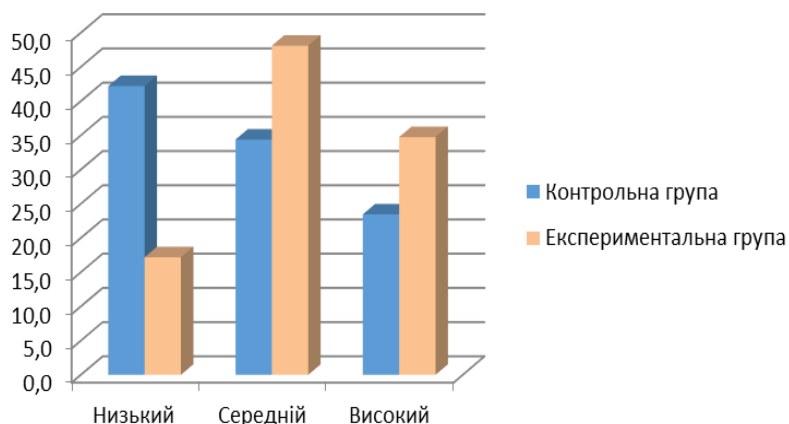

Рис. 3. Діаграма сформованості рефлексивного критерію технологічної компетентності майбутніх інженер-педагогів сфери швейного виробництва на формувальному етапі

На основі аналізу, систематизації й узагальнення отриманих даних були отримані такі загальні дані про стан сформованості технологічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів у галузі швейного виробництва у вищих навчальних закладах України на формувальному етапі дослідження (таблиця 4).

Таблиця 4

Узагальнені дані про рівні сформованості технологічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів у сфері швейного виробництва (у %)

Рівень	КГ (256 осіб)	ЕГ (262 особи)
Високий	24,0	33,3
Середній	35,7	49,5
Низький	40,4	17,2

За результатами узагальнених даних формувального етапу дослідження графічне зображення розподілу рівнів сформованості технологічної компетентності в майбутніх інженер-педагогів сфери швейного виробництва виглядає наступним чином (Рис. 4.).

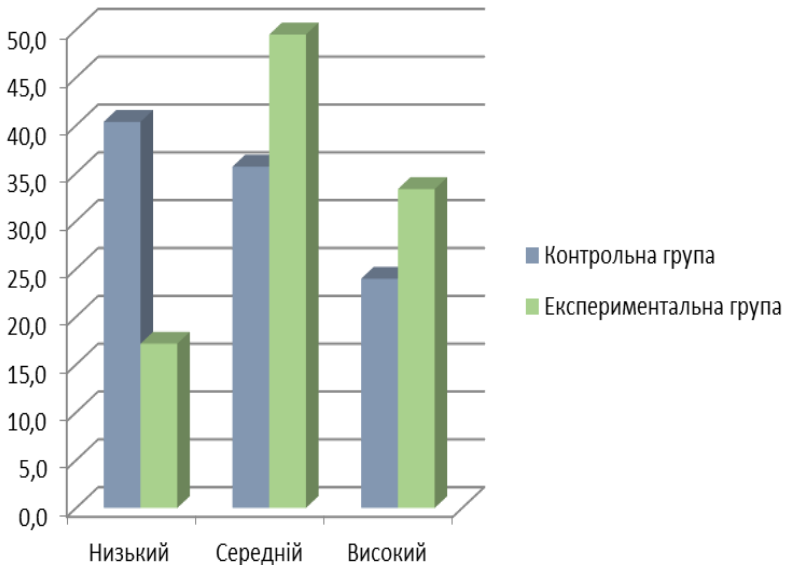

Рис. 4. Діаграма узагальнених даних сформованості технологічної компетентності майбутніх інженер-педагогів сфери швейного виробництва на формувальному етапі

Динаміку рівнів сформованості технологічної компетентності магістрів технологічної освіти у вищих педагогічних навчальних закладах представлено в таблиці 5.

Таблиця 5

**Динаміка рівнів сформованості технологічної
компетентності майбутніх інженер-педагогів сфери
швейного виробництва**

Рівень	Зрізи, %				Приріст	
	Констатувальний етап		Формувальний етап			
	КГ	КГ	КГ	КГ	КГ	КГ
Високий	19,8	19,1	24,0	33,3	4,2	14,2
Середній	25,9	25,7	35,7	49,5	9,8	23,8
Низький	54,3	55,2	40,4	17,2	-13,9	-38

Як засвідчують дані таблиці, в результаті експериментальної роботи у студентів експериментальної групи виявились більш високі показники рівнів сформованості технологічної компетентності, ніж у контрольній.

Так, під час зрізу на констатувальному етапі у експериментальній групі високий рівень становив 19,1%, на формувальному етапі – 33,3%, різниця складає 14,2%. Середній рівень за результатами констатувального етапу складав 25,7%, за результатами формувального він склав 49,5%, що на 23,8% більше. Відповідно студентів з низьким рівнем сформованості технологічної компетентності зменшилося з 55,2% до 17,2,4%, що складає 38%. В контрольній групі рівень технологічної компетентності також зріс, але у порівнянні з експериментальною групою, менше.

Аналіз даних, що подані в таблиці 5 показав, що в результаті дослідно-експериментальної роботи, яка передбачала впровадження моделі формування

технологічної компетентності майбутніх інженер-педагогів сфери швейного виробництва, у студентів експериментальної групи виявились більш високі показники рівня сформованості технологічної компетентності. Якщо сформованість технологічної компетентності студентів контрольних груп змінилася з незначним відхиленням, то в експериментальних груп її рівень значно випереджає. Надійність і валідність результатів дослідно-експериментальної роботи перевіряли за методикою Пірсона: перевірка нульової та альтернативної гіпотез за допомогою критерію (χ^2).

Різниця між рівнями мотиваційно-ціннісного, пізнавально-практичного та рефлексивного критеріїв технологічної компетентності майбутніх інженер-педагогів експериментальної та контрольної груп потребує перевірки на достовірність, яку здійснимо за допомогою критерію К. Пірсона. Для цього висуваємо нульову гіпотезу, про те, що різниця у рівнях сформованості технологічної компетентності між контрольною та експериментальною групами спричинена випадковими чинниками. Якщо $\chi_0^2 < \chi^2_{(0,05,2)}$, то нульова гіпотеза приймається. Якщо $\chi_0^2 > \chi^2_{(0,05,2)}$, то приймається альтернативна гіпотеза про те, що різниця у показниках пов'язана зі спрямованим впливом експериментальних чинників. Критичне значення критерію ($\chi^2_{(a,K)}$) для рівня

значущості $a = 0,05$, зі ступенем вільності 2 дорівнює: $\chi^2_{(0,05,2)} = 5,99$.

З метою визначення емпіричного значення критерію скористаємося даними, що визначені у таблиці 1, 2 та 3, та алгоритмом визначення статистичного критерію, запропонованого Д. Новіковим [1].

Емпіричне значення $\chi_{емп}^2$ обчислюється за формулою:

$$\chi_{емп}^2 = N \cdot M \sum_{i=1}^L \frac{(n_i - m_i)^2}{N \cdot M} \cdot \frac{1}{n_i + m_i}$$

Підставляючи значення параметрів у формулу, маємо емпіричне значення для мотиваційно-ціннісного критерію на формувальному етапі дослідження:

$$\chi_{емпМЦ}^2 = 40,99$$

За аналогією проводимо розрахунок для пізнавально-практичного та рефлексивного критеріїв технологічної компетентності.

Для пізнавально-практичного компонента $\chi_{емпПП}^2 = 24,16$.

Для рефлексивного компонента $\chi_{емпР}^2 = 38,99$.

Загальне середньоарифметичне емпіричне значення на формувальному етапі дослідження становить:

$$\chi_{емп}^2 = (\chi_{емпПП}^2 + \chi_{емпМЦ}^2 + \chi_{емпР}^2) / 3 = 34,72.$$

Оскільки $\chi_0^2 > \chi^2(0,05; 2)$, то нульова гіпотеза приймається, що означає – різниця в рівнях сформованості технологічної компетентності майбутнього інженера-педагога сфери швейного виробництва між контрольною і експериментальною групами зумовлена експериментальними чинниками.

Отже, результати проведеного експерименту показали, що ефективність застосування педагогічних умов реалізації моделі формування технологічної компетентності майбутніх інженер-педагогів сфери швейного виробництва засобами декоративно-

ужиткового мистецтва є достатньою, а загальна стратегія запропонованої організації навчально-виховного процесу є інноваційною, доцільною і такою, що заслуговує широкого впровадження у вищих навчальних закладах, що здійснюють професійну підготовку майбутнього інженера-педагога сфери швейного виробництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Новиков Д. А. Статистические методы в педагогических исследованиях (типовые случаи) / Дмитрий Александрович Новиков. – Москва : МЗ-Пресс, 2004. – 67 с.

REFERENCES

1. Novikov D.A Statystycheskye Teaching Research Methods in educational research typically) / Aleksandrovych Dmitry Novikov. - M .: MZ-Press, 2004. – 67 p.

Diachenko Alla. EXPERIMENTAL CHECK OF PEDAGOGICAL CONDITIONS OF REALIZATION OF MODEL OF FORMATION OF TECHNOLOGICAL COMPETENCE OF FUTURE ENGINEERS-TEACHERS OF THE SPHERE OF CLOTHING MANUFACTURE

Abstract. The article presents the results of experimental verification of the effectiveness of implementation of pedagogical conditions of realization of model of formation of technological competence of future engineers-teachers of the sphere of clothing manufacture. Experimental work involved the execution of three stages: the first stage of the forming experiment included study of formation of future teachers-engineers motivational orientation on achievement of the highest levels of professional achievement motives,

motives of creative achievements (motivational-value criterion of formation of technological competence); the second stage is diagnosing the level of knowledge of the theoretical foundations of technologies, methodological knowledge about the process of inservice training and understanding of basic technological concepts, perceptions, ways of production activity analysis was performed of results of semester examinations in disciplines of the professionally oriented cycle and the method of the pedagogical testing aimed at the study of formation of future teachers-engineers and technological competence on indicators of cognitive and practical criteria; the third step is to identify the level of formation of technological competence of future engineers-teachers of the sphere of clothing manufacture on the reflexive criterion, which was determined based on the determined level of creativity, self-actualization and self-esteem. Using the methods of mathematical statistics the proven reliability of quantitative data and the correct hypotheses. The conclusion is made about the effectiveness of the proposed model of formation of technological competence and feasibility of its introduction in process of training of future engineers-teachers of the sphere of clothing manufacture.

Keywords: *professional training, teacher-engineer, technological expertise, experimental verification.*

Дяченко Алла. ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКО-ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ ПРОВЕРКА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ РЕАЛИЗАЦИИ МОДЕЛИ ФОРМИРОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ-ПЕДАГОГОВ СФЕРЫ ШВЕЙНОГО ПРОИЗВОДСТВА

Реферат. *В статье представлены результаты исследовательско-экспериментальной проверки*

эффективности внедрения педагогических условий реализации модели формирования технологической компетентности будущих инженеров-педагогов сферы швейного производства. Исследовательско-экспериментальная работа предусматривала выполнение трех этапов: первый этап формирующего эксперимента предполагал изучение сформированности у будущих педагогов-инженеров мотивационной направленности на достижение высших уровней - мотивов профессионального достижения, мотивы творческих достижений (мотивационно-ценностный критерий сформированности технологической компетентности); второй этап – диагностирование уровня знаний теоретических основ технологий, методических знаний о процессе производственного обучения, понимание базовых технико-технологических понятий, представлений, способов осуществления производственной деятельности, использовался анализ результатов семестровых контрольных работ по дисциплин профессионально-ориентированного цикла и метод педагогического тестирования, направленных на изучение сформированности у будущих педагогов-инженеров технологической компетентности по показателям познавательно-практического критерия; третий этап – выявление уровня сформированности технологической компетентности будущих инженеров-педагогов сферы швейного производства по рефлексивным критерием, который определялся, исходя из определения уровня творчества, самоактуализации и самооценки. С помощью методов математической статистики доказана достоверность количественных данных и правильность выдвинутых гипотез. Сделан вывод об эффективности применения предложенной модели формирования технологической

компетентности и целесообразности ее внедрения в процесс профессиональной подготовки будущих инженеров-педагогов сферы швейного производства.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, инженер-педагог, технологическая компетентность, исследовательско-экспериментальная проверка.

УДК37.015.31:[78+792.8

Полякова Анастасія,
кафедри педагогічного мистецтва
і фортепіанного виконавства
НПУ імені М. П. Драгоманова

ОЗНАЙОМЛЕННЯ ЗІ СПЕЦИФІКОЮ ОРГАНІЗАЦІЇ ТАНЦІВ РІЗНИХ НАРОДІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-РИТМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Анотація. Земну кулю населяють люди багатьох національностей. Кожен народ, кожна нація має своєрідний і неповторний характер, своє національне обличчя, систему поглядів та уявлень, свою творчість. У характері народних традицій людей, що проживають на різних, часто віддалених територіях, є багато спільних рис та елементів, хоча зустрічається чимало відмінностей, навіть у культурних традиціях народів, зокрема і в музиці. Тому постає питання: чим зумовлені ці особливості, що відрізняють національне обличчя одного народу від іншого. Що впливає на формування своєрідних і неповторних рис, якими кожна нація вирізняється з-поміж інших. Відповідь на ці питання становлять завдання цієї статті.